

Antallet af personer med handicap

Denne artikel afdækker de forskellige analyser og rapporter, der kan give **en indikation af antallet af personer med handicap**. Der findes ikke et register over, hvor mange personer der lever med en funktionsnedsættelse i Grønland, eller hvor mange personer der i forbindelse med deres funktionsnedsættelse møder forhindringer, der betyder, at de lever med et handicap. Der findes dog forskellige undersøgelser og analyser, der kan bidrage til et estimat af, hvor mange personer der lever med et handicap her i landet.

Handicapkonventionens **artikel 31** indeholder en **forpligtelse til at indsamle statistisk data** på handicapområdet. Statistisk data kan være med til at give et overblik over personer med handicaps levevilkår, og dermed kvalificerer politiske tiltag og sikre konventionens gennemførelse.

Spørgsmål om definition

Når man tæller personer med handicap, så afhænger resultatet af, hvordan handicap defineres. Den ene metode og definition er ikke nødvendigvis bedre end den anden, men de forskellige definitioner måler forskellige ting. Det er derfor vigtigt at være opmærksom på, hvilken forståelse af handicap der ligger bag ved resultatet, når man ser på statistiske målinger af personer med handicap.

Tilioq udgav i 2020 i samarbejde med Ilisimatusarfik undersøgelsen "Holdninger til Handicap". Denne undersøgelse var baseret på en spørgeskemaundersøgelse, hvor de adspurgte blev spurgt, om de selv vurderer, at de har et handicap. **18 procent af de adspurgte** svarede ja til, at de har et handicap. Denne definition inkluderer en bred forståelse af handicap, der tager udgangspunkt i personernes egen vurdering af handicap. Det er således en subjektiv definition af handicap.¹ Ifølge Grønlands Statistik boede der i 56.081 personer i Grønland i 2020². Det vil sige at **ca. 10.000 borgere selv mener, at de har et handicap i Grønland**.

Det selvvaluerede handicapbegreb er meget bredt og beror sig udelukkende på personers egen forståelse af at have et handicap. En usikkerhed ved denne måde at indsamle data om antal af personer med handicap i et givent land er, at nogle som har en funktionsnedsættelse ikke selv vurderer, at de har et handicap eller at personer, som ikke har en funktionsnedsættelse svarer, at de har et handicap³. De 18 procent som selv har vurderet, at de har et handicap i Ilisimatusarfik og Tilioqs undersøgelse ligger tæt på de internationale estimater af, hvor mange personer der lever med et handicap. F.eks. vurderer World Health Organisation, at **15 procent af verdensbefolkningen har et handicap**⁴. 15 procent af den grønlandske befolkning er lig med **8412 personer med handicap**.

I Grønland har man indtil 2020 skulle registreres som en *person med vidtgående handicap*, hvis man søgte om hjælpemidler eller støtte på baggrund af sit handicap. Naalakkersuisut og Departementet for Sociale Anliggender Familie og Justitsområdet har på baggrund af dette register udgivet to statistiske opgørelser over, hvor mange der var registreret som person med vidtgående handicap i 2018-2019 og i 2016-2017.

¹ Subjektive definition af handicap bruges blandt andet i nyere store undersøgelser af handicap hos den danske Forskningsinstitution VIVE. Se for eksempel: Amilon, Bojsen, Østergaard og Rasmussen, 2017, Personer med Handicap – Hverdagsliv og Levevilkår 2016.

² Grønlands Statistik, 2020.

³ Bredgaard, 2020.

⁴ World Health Organization, 2015.

Disse opgørelser viser, at der i **2018-19 var 1131 borger** registreret under daværende forordning om vidtgående handicap, og i **2016-2017 var 1542 borger registreret** under samme forordning. Dette tal kan forstås som en minimumangivelse af, hvor mange personer med handicap, der findes i landet. Da personer med handicap her kun bliver registreret, hvis personen aktivt har søgt og fået bevilliget støtte af kommunen via daværende forordning. Således er dette vurderet, efter det man i faglitteraturen kalder en administrativ handicapdefinition, der beror sig på nogle administrative afgrænsninger af, hvem der har ret til støtte fra det offentlige⁵.

FNs Konvention om rettigheder for personer med handicap definerer handicap som relationen mellem funktionsnedsættelser og barrierer i samfundet, der betyder at personer med funktionsnedsættelser ikke kan deltage på lige fod med andre i samfundet. Hvad der opleves som en barriere er i høj grad individuelt afhængigt af den enkeltes kapacitet, ønsker og oplevelse af at få kompenserende støtte i situationen. Det er meget kompliceret at rumme alle aspekter af den relationelle definition i en enkelt måling eller undersøgelse, derfor er det nødvendigt at måle på forskellige måder for at prøve at komme nærmere et estimat, hvor indenfor man kan bestemme antallet af personer med handicap. Således er der ikke én undersøgelse, der entydigt kan konkludere, hvor mange personer med handicap der lever i Grønland. Vi kan kun tegne et billede af det ud fra de forskellige forståelser og målinger af handicap.

Døgninstitutioner og grønlandske borgere med handicap i Danmark

I statistiske undersøgelser er personer med multiple handicap, kognitive handicap eller personer som bor på døgninstitutioner ofte underrepræsenteret, da det kan kræve en særlig tilpasning af undersøgelsesdesignet at gøre spørgeskemaundersøgelser eller andre opgørelser tilgængelige for denne gruppe⁶. Det må man for eksempel antage er gældende i Tilioq og Ilisimatusarfiks undersøgelse *Holdninger til Handicap*, hvor målgruppen har været den brede befolkning, og der derfor ikke er taget sådanne særlige hensyn for at inkludere denne gruppe.

Vi kan dog få noget at vide om denne gruppe gennem rapporten *Døgninstitutionernes årsberetning 2020* fra Departementet for Børn, Unge, Familier og Justitsområdet. I årsberetningen angives at der er **132 beboer på døgntilbud/-institutioner for personer med handicap**. Og herudover angives det at **126 personer med handicap boede på en institution i Danmark i 2020**. En anbringelse i Danmark skyldes, at der ikke vurderes at være et passende tilbud i Grønland på anbringelsestidspunktet.

Tilioq hører desuden om personer med handicap, som føler sig tvunget til at flytte til Danmark for at få den hjælp, de har behov for. Disse borgere der ikke anbringes men selv vælger at flytte, er ikke registreret, og der findes derfor ikke tal på disse⁷. Det kan altså antages, at flere personer med handicap med tilknytning til Grønland ikke indgår i undersøgelser, da de bor udenfor landets grænser.

Registrering af personer med handicap kan også have ulemper

Administrativ registrering af personer med handicap for f.eks. at få adgang til offentlige ydelser eller hjælpemidler kan virke stigmatiserende eller udelukkende for bestemte grupper af personer med handicap. Af netop denne grund har det været et vigtigt skridt, at man med Inatsisartutlov nr. 13 af 12. juni 2019 om støtte til personer med handicap ikke længere skal igennem en administrativ registrering som en person

⁵ Se Lars Grönviks model om fem familier af handicapbegreber citeret i Olsen, L. og Bonfil, I. S., 2013, Valg af Handicapbegreber gør stor forskel i (ed. Bonfil, Kirkbæk, Olsen og Tetler) *Handicapforståelser: Mellem teori og praksis*.

⁶ Molden et al., 2009.

⁷ Frandsen et al., 2019.

med vidtgående handicap for at få adgang til hjælp og støtte på baggrund af en funktionsnedsættelse. Dette har ifølge kommunale medarbejdere på handicapområdet gjort, at der kan ydes støtte til flere personer med handicap og at støtten kan tildeles hurtigere⁸.

Statistisk registrering af personer med handicap over tid kan på den anden side hjælpe til at afdække uligheder i samfundet for personer med handicap. Det kan f.eks. vise om personer med handicap er mere udsatte for ikke at få en uddannelse eller have et arbejde, og dermed bedre informere politikker på området. Man ville kunne sikre en kontinuerlig statistisk dataindsamling, med mulighed for at segregere personer med handicap, som et led i den tilbagevendende Folkesundhedsundersøgelse. På den måde kan Naalakkersuisut i højere grad leve op til artikel 31 i handicapkonventionen.

Videre læsning og referencer:

Amilon, A., Bojsen, L. B., Østergaard, S. V. og Rasmussen, A. H., 2017, *Personer med Handicap – Hverdagsliv og Levevilkår 2016*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Bonfil, I. S. og Olsen, L., 2013, Valg af Handicapbegreber gør stor forskel i (ed. Bonfil, Kirkbæk, Olsen og Tetler) *Handicapforståelser: Mellem teori og praksis*. København: Akademisk Forlag

Bredgaard, T. 2020. Kapitel 1: Problemer og undersøgelsesdesign i *Thomas Bredgaard, Finn Amby, Helle Holt og Frederik Thuesen (red): Handicap og Beskæftigelse. Fra barrierer til broer*. København K: Djøf Forlag.

Departementet for Sociale Anliggender, Familie og Justitsområdet. 2020. *Personer med Vidtgående Handicap, Statistisk opgørelse over personer med vidtgående handicap*. Naalakkersuisut.

<https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Publications/Familie/DK/0709%202020%20Opgrelse%20over%20personer%20med%20handicap%20DK.pdf>

Departementet for Børn, Unge, Familier og Justitsområdet. 2021. *Døgninstitutionernes årsberetning 2020*, Naalakkersuisut.

<https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Publications/Familie/DK/D%C3%B8gninstitutionernes%20%C3%A5rsberetning%202020%20DA.pdf>

Daverkosen D., 2021, Kommunerne lever ikke op til loven med har de fået chancen i (ed. NIIK og Tilioq) *Bedre Vilkår for Personer med Handicap*. Sermitsiaq.ag.

<https://tilioq.gl/wp-content/uploads/2021/03/Handicapavis-40-sider-5.pdf>

Frandsen, M. G., Hendriksen G. L., Filskov N., Zarreparvar M, Holck, L. 2019. *Handicap – Status i Grønland 2019*. Grønlands Råd for Menneskerettigheder og Institut for Menneskerettigheder.

https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/document/imr_status_handicap_dk_2019.pdf

Grønlands Statistik. (2020c). *Grønland i tal 2020*. Grønlands Statistik.

http://www.stat.gl/publ/da/GF/2020/pdf/Grønland_i_tal_2020.pdf

Ilisimatusarfik og Tilioq 2020, *Holdninger til Handicap*, Tilioq.

⁸Daverkosen D., 2021.

<https://tilioq.gl/wp-content/uploads/2020/11/Tilioq-Holdninger-til-Handicap-NOV20-web.pdf>

Molden, T. H., Wendelborg, C., & Tøssebro, J. (2009). *Levekår blant personer med nedsatt funksjonsevne: Analyse av levekårsundersøkelsen blant personer med nedsatt funksjonsevne 2007*. NTNU samfunnsforskning.

Naalakkersuisut, 2017, *Personer med Handicap, Statistisk oppørelse over personer med vidtgående handicap*. Naalakkersuisut.

<https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Publications/Familie/DK/Opg%C3%B8relse%20over%20personer%20med%20handicap.pdf>

NIIK og Tilioq, 2021, *Bedre Vilkår for Personer med Handicap*. Sermitsiaq.

<https://tilioq.gl/wp-content/uploads/2021/03/Handicapavis-40-sider-5.pdf>

Tilioq 2020, *Stor ledighed blandt personer med handicap*, Tilioq.gl.

<https://tilioq.gl/stor-ledighed-blandt-personer-med-handicap/>

World Health Organization, 2015, WHO Global Disability Action Plan 2014-2021, Better health for all people with disability.

<https://www.who.int/publications/i/item/who-global-disability-action-plan-2014-2021>